

Peningastefnan og stjórnþæki hennar

Markmið og framkvæmd peningastefnunnar

Markmið stefnunnar í peningamálum er að tryggja stöðugt verðlag. Hinn 27. mars 2001 var tekið upp formlegt verðbólgu­markmið sem hér segir:¹

- Seðlabankinn stefnir að því að árleg verðbólga, reiknuð sem hækkun vísitölu neysluverðs á tólf mánuðum, verði að jafnaði sem næst 2½%.
- Víki verðbólga meira en 1½ prósentu frá settu marki ber bankanum að gera ríkisstjórninni grein fyrir ástæðu fráviksins, hvernig bankinn hyggst bregðast við og hvenær hann telur að verðbólgu­markmiðinu verði náð að nýju. Greinargerðina skal birta opinberlega.
- Seðlabankinn gerir þjóðhags- og verðbólgu­spár þar sem spáð er þrjú ár fram í tímann. Spárnar eru birtar í riti bankans *Peningamálum*. Þar kemur einnig fram mat bankans á helstu óvissuþáttum tengdum spánni. Jafnframt gerir bankinn grein fyrir mati sínu á stöðu og horfum í efnahagsmálum.

Peningastefnan miðar að því að halda verðlagi stöðugu og því verður henni ekki beitt til þess að ná öðrum efnahagslegum markmiðum, svo sem jöfnuði í viðskiptum við útlönd eða mikilli atvinnu, nema að því marki sem slíkt samrýmist verðbólgu­markmiði bankans.

Helstu stjórnþæki peningastefnunnar

Seðlabankinn framfylgir peningastefnunni einkum með því að stýra vöxtum á peningamarkaði, fyrst og fremst með ákvörðun eigin vaxta sem síðan hafa áhrif á aðra vexti. Vextir á peningamarkaði hafa einnig sterk áhrif á gjaldeyrisstrauma og þar með á gengi krónunnar og til lengdar innlenda eftirspurn. Um viðskipti fjármálafyrirtækja við Seðlabankann gilda reglur nr. 553 frá 26. júní 2009.

Föst viðskiptaform

- Viðskiptareikningar: Á viðskiptareikningum geyma fjármálafyrirtæki ráðstöfunarfé sitt. Viðskiptareikningar eru einnig uppgjorsreikningar í viðskiptum fjármálafyrirtækja og bindiskyldureikningar. Vextir viðskiptareikninga mynda gólf vaxtagangs Seðlabankans og um leið gólf vaxta á millibankamarkaði með krónur. Viðskiptareikningar verða alltaf að vera með jákvæða stöðu í lok hvers viðskiptadags.
- Daglán: Lán sem Seðlabankinn veitir fjármálafyrirækjum til næsta viðskiptadags, að frumkvæði þeirra. Hlutverk daglána er fyrst og fremst að tryggja fjármálafyrirækjum aðgang að lausafé til að tryggja að staða viðskiptareiknings sé jákvæð í lok dags og til þess að uppfylla bindiskyldu. Daglán eru veitt gegn tryggingum í verðbréfum. Vextir daglána marka þak vaxtagangs Seðlabankans og mynda þannig þak einnar nætur vaxta á millibankamarkaði með krónur.

1. Sameiginleg yfirlýsing ríkisstjórnar Íslands og Seðlabanka Íslands. Birt m.a. á heimasíðu bankans.

Regluleg viðskipti

Regluleg viðskipti geta verið til allt að 7 daga. Tilgangur þeirra er að auka eða draga úr framboði lausafjár í fjármálakerfinu. Seðlabankinn ákveður í hvert sinn hversu mikið lausafé hann lánar fjármálafyrirtækjum eða dregur af markaði. Miðvikudagar eru að öllu jöfnu viðskiptadagar Seðlabankans. Seðlabankinn getur átt viðskipti aðra daga sé þess talin þörf. Helstu tegundir reglulegra viðskipta eru:

- Lán gegn veði: Um er að ræða lán til 7 daga eða skemur. Fjármálafyrirtæki þurfa að leggja fram tryggingar sem Seðlabankinn telur hæfar í viðskiptum.
- Innstæðubríf: Um er að ræða bréf til 7 daga eða skemur sem Seðlabankinn selur fjármálafyrirtækjum.

Seðlabankinn getur í útboðum ákveðið að halda vöxtum og fjárhæðum föstum eða láta fjármálafyrirtæki bjóða í annað hvort eða hvort tveggja. Seðlabankinn getur hafnað öllum tilboðum eða hluta þeirra.

Aðrir fjármálagerningar sem Seðlabankinn getur notað til að auka eða draga úr framboði lausafjár eru endurhverf verðbréfavíðskipti, gjaldmiðlaskiptasamningar og bundin innlán.

Önnur viðskipti

Seðlabankinn getur, með sérstakri ákvörðun, átt viðskipti við fjármálafyrirtæki með sömu fjármálagerninga og í reglulegum viðskiptum í öðrum tímalengdum. Seðlabankinn hefur frá því haustið 2009 gefið vikulega út innstæðubríf til 28 daga.

Bindiskylda

Bindiskylda er lögð á fjármálafyrirtæki sem ekki eru háð framlögum á fjárlögum í rekstri sínum. Hún miðast við bindigrunn sem eru innstæður, útgefin skuldabréf og peningamarkaðsbréf. Bindihlutfall er 2% fyrir þann hluta bindigrunns sem bundinn er til tveggja ára eða skemur. Binditímabil er frá 21. degi hvers mánaðar til 20. dags næsta mánaðar og skal innstæða á bindireikningi ná tilskildu hlutfalli að meðaltali á binditímabilinu. Bindiskylda nær ekki til útibúa íslenskra fjármálafyrirtækja sem starfa utan Íslands.

Inngrip á gjaldeyrismarkaði

Seðlabankinn getur beitt inngripum á gjaldeyrismarkaði telji hann það nauðsynlegt til að stuðla að verðbólguþéttunni sínu eða til að draga úr óhóflegum gengissveiflum til að auka stöðugleika fjármálakerfisins. Hann getur einnig notað inngrip til að byggja upp gjaldeyrisforða sinn.

Yfirlit vaxta Seðlabankans 20. apríl 2011

Viðskiptaform	Vextir nú (%)	Breyting (pró- sentur)	Síðasta vaxta- ákvörðun	Vextir fyrir ári (%)
Viðskiptareikningar	3,25	0,00	16. mars 2011	7,50
Daglán	5,25	0,00	16. mars 2011	10,50
Bindiskylda	3,25	0,00	16. mars 2011	7,50
Lán gegn veði	4,25	0,00	16. mars 2011	9,00
Innstæðubréf til 28 daga	4,00	0,00	16. mars 2011	8,75

Vaxtaávarðanir Seðlabanka Íslands

Dagsetning vaxtaákvörðunar- funda	Helstu vextir Seðlabanka, % ¹			
	Veðlánavextir	Vextir á viðskiptareikningum fjármálastofnana		Hámarksvextir á 28 daga innstæðubréfum
20. apríl 2011	4,25 (0,00)	3,25	(0,00)	4,00 (0,00)
16. mars 2011	4,25 (0,00)	3,25	(0,00)	4,00 (0,00)
2. febrúar 2011	4,25 (-0,25)	3,25	(-0,25)	4,00 (-0,25)
8. desember 2010	4,50 (-1,00)	3,50	(-0,50)	4,25 (-1,00)
3. nóvember 2010	5,50 (-0,75)	4,00	(-0,75)	5,25 (-0,75)
22. september 2010	6,25 (-0,75)	4,75	(-0,75)	6,00 (-0,75)
18. ágúst 2010	7,00 (-1,00)	5,50	(-1,00)	6,75 (-1,00)
23. júní 2010	8,00 (-0,50)	6,50	(-0,50)	7,75 (-0,50)
5. maí 2010	8,50 (-0,50)	7,00	(-0,50)	8,25 (-0,50)
17. mars 2010	9,00 (-0,50)	7,50	(-0,50)	8,75 (-0,50)
27. janúar 2010	9,50 (-0,50)	8,00	(-0,50)	9,25 (-0,50)
10. desember 2009	10,00 (-1,00)	8,50	(-0,50)	9,75 (-0,25)
5. nóvember 2009	11,00 (-1,00)	9,00	(-0,50)	10,00
24. september 2009	12,00 (0,00)	9,50	(0,00)	
13. ágúst 2009	12,00 (0,00)	9,50	(0,00)	
2. júlí 2009	12,00 (0,00)	9,50	(0,00)	
4. júní 2009	12,00 (-1,00)	9,50	(0,00)	
7. maí 2009	13,00 (-2,50)	9,50	(-3,00)	
8. apríl 2009	15,50 (-1,50)	12,50	(-1,50)	
19. mars 2009	17,00 (-1,00)	14,00	(-1,00)	
29. janúar 2009	18,00 (0,00)	15,00	(0,00)	
17. desember 2008	18,00 (0,00)	15,00	(-2,50)	
6. nóvember 2008	18,00 (0,00)	17,50	(0,00)	
28. október 2008	18,00 (6,00)	17,50	(6,00)	
15. október 2008	12,00 (-3,50)	11,50	(-3,50)	
11. september 2008	15,50 (0,00)	15,00	(0,00)	
3. júlí 2008	15,50 (0,00)	15,00	(0,00)	
22. maí 2008	15,50 (0,00)	15,00	(0,00)	
10. apríl 2008	15,50 (0,50)	15,00	(0,50)	
25. mars 2008	15,00 (1,25)	14,50	(1,25)	
20. desember 2007	13,75 (0,00)	13,25	(0,00)	
1. nóvember 2007	13,75 (0,45)	13,25	(0,50)	
6. september 2007	13,30 (0,00)	12,75	(0,00)	
5. júlí 2007	13,30 (0,00)	12,75	(0,00)	

1. Breyting frá síðustu ákvörðun í sviga.

